

Премијер Мирко Цветковић, на иницијативу Народне банке, сазвао је за данас радни састанак са само једном тачком дневног реда: шта учинити да у наредној години цене хране не буду главни узрок раста инфлације, која је планирана на 4,5, плус –минус 1,5 одсто. Економисти упозоравају да ће, с обзиром на међународно тржиште, храна следеће године бити још скупља.

Договору уз премијера, према сазнањима „Блица“, треба да присуствују гувернер Дејан Шошкић, те министри трговине и пољопривреде Слободан Милосављевић и Саша Драгин. Почетни документ за разговор је анализа цена у текућој години, коју је сачинила Централна банка.

– Слаб динар, више цене основних примарних производа у свету, раст цена енергената и психолошки разлози директно су утицали на раст цена хране код нас. Ми имамо урађен план активности и мера, предочићемо све то данас, како бисмо урадили свој део посла око смиривања ценовних тензија – објашњава Слободан Милосављевић, министар трговине, уз напомену да није у прилици да пре састанка говори о детаљима плана.

Слично, без навођења детаља, говори и Саша Драгин, министар пољопривреде, који и подсећа да је пољопривреда једина грана са суфицитом у спољнотрговинској размени.

– Министарство пољопривреде очекује да ће на састанку са премијером Цветковићем бити размотрена тренутна макроекономска ситуација земље, место пољопривреде у националној економији и допринос стварању бруто домаћег производа – прича Драгин.

Шта је договорено, ко ће вући какве потезе, знаће се касно по подне или сутра. Неопходност да се држава избори са искартелисаним тржиштем, од производње преко прераде до трговине, чини се, није спорна. Владана Хамовић, економски познавалац тржишта, сматра да је нужна већа улога државе.

Знам да нема новца, али буџетско издвајање, много веће и као стратешка одлука, а не као једногодишња мера, може донети више хране по приступачнијим ценама – сматра Владана Хамовић.

Сви људи струке су готово потпуно сагласни у ставу да треба више новца дати пољопривреди, али и да ће храна наредне године бити још скупља.

– Цене ће се на међународном тржишту стабилизовати, али на увећаном нивоу за 50 до 70 одсто и тај тренд, у мањем проценту раста, неће ни нас заобићи. Кукуруза ће, а то је главна сировина у репроланцу, бити мање од потреба, јер само у Америци 100 милиона тона иде у производњу биоетанола, а не хране – каже Жарко Галетин, директор Продуктне берзе у Новом Саду, подсећајући да је прошле године цена кукуруза у ово време била око девет, а да је сада око 16 динара.

Осим, дакле, сагласности око процена да ће цене хране ићи горе, економисти су прилично једнодушни и у томе да је питање курса од битног утицаја.

– Пољска је добар пример слободног пливајућег курса и они то од 2004. године успешно раде. Злот зна да падне или порасте, али они имају остварену циљну инфлацију од 2,5 одсто, плус-минус један одсто. Храна је била само један узрочник инфлације, а фундаментални узрочници никада нису уклоњени: приватизација као извор финансирања, затим задуживање ради попуне девизних резерви, висока јавна потрошња, непостојање доброг привредног амбијента, транзиција која није окончана и немање институција које би мерама, не прокламацијама, привукле и задржале инвестиуре попут Пољске или Словачке – оцењује др Ђорђе Ђукић.

Поредећи просечну зараду и однос домаћих цена и просека ЕУ, Србија се по стандарду грађана налази на зачељу европских земаља, истиче Саша Ђоговић из Центра за тржишна истраживања. Он каже да око 60 одсто грађана Србије располаже средствима којима подмирују искључиво трошкове хране, док је тај проценат у ЕУ испод 30 одсто.

Цене хране у односу на европски просек

Земља – проценат

Хрватска 94%

Македонија 52%

Црна Гора 79%

БиХ 77%

Албанија 72%

Словенија 90%

СРБИЈА 70%

Грчка 110%

Пољска 64%

Румунија 66%

Бугарска 68%

Швајцарска 141%

Објашњење: Ако је цена артикла у ЕУ 1 евро, у Србији је 70 центи, у Хрватској 94, итд.

(Блиц)